Дата 09/28/2018

Клас 6

Предмет народознавство

Завдання Лекція: Сімейна обрядовість, ст. 2 (весільні обряди) – читати. Повторити родинні обряди.

Писати: опис (одного з) обряду хрещення або весільних обрядів (сватання або заручин, або вінчання або шлюб) (мінімально 5 речень)

підготовлено форму
09.27.15

Тема 2. Сімейна обрядовість українців.

Як ми знаємо з попередньої теми, обряди поділяють на два основних типи: **сімейні** та **календарні**. **Сімейна обрядовість** освячувала перехідні або етапні моменти в житті людини, а **календарна** – у житті природи або трудовій діяльності людей.

Сьогодні ми розглянемо основні сімейні обряди українців.

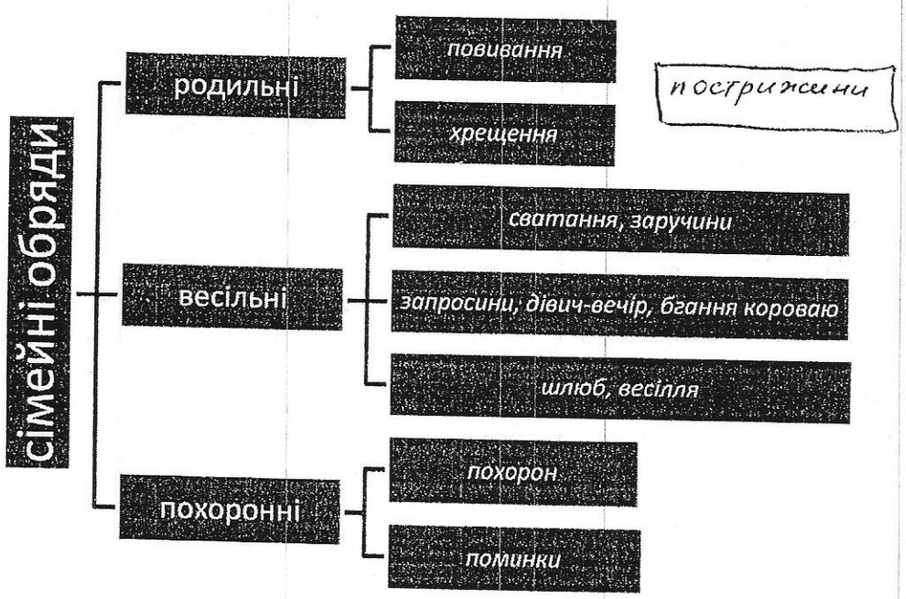

Родильні обряди, тобто народження дитини, в давнину супроводжувалися магічними діями та оберегoвими знаками. Приймаючи роди, повивальна бабка намагалася прищепити дитині необхідні риси характеру. Аби дитина росла здоровою, під час купання використовували освячені трави та квіти (свячене зілля); у купіль дівчинки додавали меду, а іноді й молока («щоб гарною була»), хлопчикам клали корінь дивосилу («щоб сильними були») або сокиру («щоб уміли майструвати»). Кожен, хто приходив до хати під час ритуалу, мав кинути у купіль монету «на щастя».

До наших днів збереглася традиційна *перша купіль*, яка має відбуватися у відповідних відварах трав в урочистій, але закритій сімейній атмосфері.

З приходом Християнства, давні родильні обряди замістилися церковним обрядом ***хрещення*** немовлятка, під час якого душа очищується від первородного гріха. Хресні батьки дитини від її імені тричі відрікаються від диявола та присягають на вірність Христу. Після цього священник охрещує дитинку в свяченій купелі, занурюючи її, або поливаючи голівку. Після цього відбувається миропомазання: священик хрестоподібним рухом змащує миром чоло, очі, рот, вуха, груди, руки і ноги дитини.

вивішували білі хустки або перемітки. Серед верховинців було прийнято розкладати перед хатою покійного велике вогнище та сурмити у трембіти.

Особливо делікатно ставилися до душі померлого: заборонялося пити воду в хаті небіжчика, адже її могла пити душа; коли хтось хотів сісти на лаву, мусив подмухати на неї, аби не розчавити душу покійного.

Особливою магічністю позначалося винесення труни з небіжчиком, оскільки це пов'язувалося з захистом родини та господарства від його шкідливого впливу. Намагаючись перешкодити померлому відшукати дорогу додому, його виносили ногами вперед переважно через задні двері, тричі постукавши труною об поріг хати, щоб покійник попрощався з пращурами і більше не повертався. Як тільки труну виносили з хати, на тому місці, де вона стояла, розбивали новий горщик (символ оновлення життя), а шлях, яким виносили труну, посипали житом та ячменем, аби в домі більше ніхто не вмирав.

Українці суворо дотримувалися напівцерковного звичаю печатати могилу, якого не знають інші народи. Священик під церковні співи позначав лопатою хрест над могилою, а потім навхрест кидав на труну землю.

По закінченні похорону для всіх присутніх улаштовували трапезу (**тризну**) , обов'язковою стравою на якій колись було *коливо* — варена пшениця з медом. Одразу після трапези було прийнято ставити на вікно склянку горілки та окраєць хліба, призначені для духу покійного: адже він, за повір'ям, повертався додому протягом дев'яти днів. Наступного дня в деяких регіонах на могилу несли сніданок («будили покійного»). Цим завершувався похорон, і цим же розпочиналися **поминки**.

Відзначення окремих **поминальних днів** пов'язується з народними світоглядними уявленнями про життя та смерть. Отож, вважалося, що на *третій день* душа покидає тіло, на *дев'ятий* — оселю, а на *сороковий* же день душа покидає землю.

Д/з Розпитати батьків чи інших родичів про хрестини або весільні чи похоронні обряди, відомі у вашій родині. Бути готовим розповісти про це в класі.